

L I G J
Nr.9066, datë 15.5.2003

PËR RATIFIKIMIN E “MARRËVESHJES NDËRMJET QEVERISË SË REPUBLIKËS TË SHQIPËRISË DHE QEVERISË SË REPUBLIKËS TË TURQISË PËR MBROJTJEN SHOQËRORE”

Në mbështetje të neneve 78, 81 pika 1, 83 pika 1 dhe 121 të Kushtetutës, me propozimin e Këshillit të Ministrave,

K U V E N D I
I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

V E N D O S I:

Neni 1

Ratifikohet “Marrëveshja ndërmjet Qeverisë së Republikës të Shqipërisë dhe Qeverisë së Republikës të Turqisë për mbrojtjen shoqërore”.

Neni 2

Ky ligj hyn në fuqi 15 ditë pas botimit në Fletoren Zyrtare.

Shpallur me dekret nr.3838, datë 17.6.2003 të Presidentit të Republikës së Shqipërisë,
Alfred Moisiu

MARRËVESHJE
NDËRMJET QEVERISË SË REPUBLIKËS TË SHQIPËRISË DHE QEVERISË SË REPUBLIKËS
TË TURQISË PËR MBROJTJEN SHOQËRORE

Qeveria e Republikës së Shqipërisë dhe Qeveria e Republikës së Turqisë kanë rënë dakord për pikat e mëposhtme në fushën e mbrojtjes shoqërore.

PJESA I
DISPOZITA TE PËRGJITHSHME

Neni 1
Përkufizime

1. Në këtë Marrëveshje:

1.1 “Vend” do të thotë, në lidhje me Republikën e Shqipërisë, Republika e Shqipërisë dhe në lidhje me Republikën e Turqisë, Republika e Turqisë.

1.2 “Legjislacion” do të thotë ligj, sipas ligjit dhe rregullore të përcaktuara në nenin 2.

1.3 “Përfitim” do të thotë, në lidhje me një palë, përfitim në para, pension ose shpërblim, për të cilin ka një dispozitë në legjislacionin e asaj pale, duke përfshirë çdo shumë shtesë apo rritje të atij përfitimi, pensioni ose shpërblimi.

1.4 “Autoritet kompetent” do të thotë, në lidhje me Republikën e Shqipërisë, Ministri i Punës dhe Çështjeve Sociale, ministrat ose autoritetet e tjera korrespondues përgjegjës për degët dhe skemat e mbrojtjes shoqërore në të gjithë ose në pjesë të veçanta të territorit të saj dhe në lidhje me Republikën e Turqisë, Ministri i Punës dhe Sigurimit Shoqëror, ministrat ose autoritetet e tjera korrespondues përgjegjës për degët dhe skemat e mbrojtjes shoqërore në të gjithë ose në pjesë të veçanta të territorit të saj.

1.5 “Institucion kompetent” do të thotë institucioni ose organizata përgjegjëse për zbatimin e legjislacionit të përmendur në nenin 2.

1.6 “Periudhë sigurimi” do të thotë periudha gjatë së cilës janë paguar kontribute për sigurime shoqërore ose periudhat për të cilat është gjykuar se janë paguar kontribute.

1.7 “Person i siguruar” do të thotë personat që janë ose kanë qenë subjekt i legjislacionit të përmendur në nenin 2.

1.8 “Anëtar i familjes” do të thotë çdo person i parashikuar si i tillë nga legjislacioni, aplikuar nga institucionet e palëve.

1.9 “Rezidencë” do të thotë rezidenca e zakonshme.

1.10 “Rezidencë e përkohshme” do të thotë vendi ku një person, i cili zakonisht banon në territorin e një pale, banon gjatë qëndrimit të tij/saj të përkohshëm në territorin e palës tjetër.

2. Çdo term, që nuk është përcaktuar në këtë nen, do të ketë kuptim të përcaktuar për të në legjislacionin që aplikohet.

Neni 2

Hapësira ligjore

1. Kjo Marrëveshje do të aplikohet sipas legjislacionit të mëposhtëm:

a) Në lidhje me Republikën e Turqisë:

a.1. ligji i sigurimeve shoqërore që mbulon punëtorët dhe ligji i sigurimeve shoqërore për punëtorët e bujqësisë;

a.2. ligji i fondit të pensioneve të Republikës së Turqisë që mbulon punonjësit shtetërorë (invaliditet, pleqëri dhe në rastet e humbjes së mbajtësit të familjes);

a.3. ligji i Institucionit të Sigurimeve Shoqërore për tregtarët, artizanët dhe të vetëpunësuarit e tjerë, si dhe ligji i sigurimeve shoqërore për personat e vetëpunësuar në bujqësi.

a.4. legjislacioni lidhur me fondin e pensioneve siç përcaktohet në nenin 20 të ligjit të Sigurimeve Shoqërore 506;

b) Në lidhje me Republikën e Shqipërisë:

b.1. legjislacioni i sigurimeve shoqërore (sëmundje dhe barrëlindje, aksidente në punë dhe sëmundje profesionale, invaliditet, pension pleqërie dhe familjar) që mbulon personat e punësuar, si dhe personat e tjerë ekonomikisht aktivë (punëdhënësit dhe të vetëpunësuarit);

b.2. legjislacioni lidhur me përfitimet familjare;

b.3. legjislacioni lidhur me sigurimin shëndetësor;

b.4. legjislacioni lidhur me kujdesin shëndetësor.

2. Kjo Marrëveshje do të aplikohet, gjithashtu, sipas ligjeve dhe rregullave të cilat amendojnë, kombinojnë ose pasojnë legjislacionin e specifikuar në paragrafin 1, me kusht që termat e paragrafit 3 të rezervohen.

3. Kjo Marrëveshje do të aplikohet sipas ligjeve dhe rregullimeve, të cilat e shtrijnë hapësirën e legjislacionit të një pale në kategori të reja përfituesish dhe përcaktojnë përfitime të reja, nëse Palës tjetër nuk i është komunikuar ndonjë ndryshim brenda tre muajve nga hyrja në fuqi e këtyre ligjeve dhe rregullimeve.

4. Kjo Marrëveshje do të aplikohet në legjislacionin lidhur me një degë të re të sigurimeve shoqërore me kushtin që ndërmjet palëve të jetë përfunduar një marrëveshje për këtë qëllim.

Neni 3

Hapësira personale

Kjo Marrëveshje do të aplikohet për personat, të cilët janë ose kanë qenë subjekt i legjislacionit të Republikës së Turqisë dhe të Republikës së Shqipërisë dhe të personave që kanë humbur mbajtësin e familjes dhe anëtarëve të varur të familjes që mbulohen nga legjislacioni i secilës prej Palëve Kontraktuese.

Neni 4

Trajtim i barabartë

Të gjithë personat e përcaktuar në nenin 3 do të kenë trajtim të barabartë përsa i përket të drejtave dhe detyrimeve sipas legjislacionit të secilës palë.

Neni 5
Transferimi i përfitimeve

Kur nuk parashikohet ndryshe në këtë Marrëveshje:

1. Përfitimet që do t'i paguhen në bazë të legjislacionit të njëres palë çdo personi të përcaktuar në nenin 3, si dhe ato që jepen në zbatim të kësaj Marrëveshjeje, do të paguhen në territorin e palës tjetër dhe nuk i nënshtrohen ndonjë zbritjeje, ndryshimi, pezullimi ose sekuestrimi për shkak të rezidencës së personit në territorin e palës tjetër.

2. Përfitimet që do të paguhen në bazë të kësaj Marrëveshjeje, do t'i paguhen gjithashtu një personi në një vend të tretë, i cili është apo ka qenë subjekt i legjislacionit të të dyja palëve, ose personave në varësi të tij/saj, ose atyre që kanë humbur mbajtësin e familjes sipas rastit.

3. Dispozitat e paragrafit 1 të këtij neni nuk aplikohen për përfitimet e mëposhtme:

a) përfitime për papunësi;

b) përfitime të veçanta të dhëna si ndihmë ekonomike ose në rast nevojë.

PJESA II
DISPOZITA LIDHUR ME LEGJISLACIONIN E APLIKUESHËM

Neni 6
Rregullat për mbulimin

1. Me kusht që termat e mëposhtëm të kësaj Marrëveshjeje rezervohen:

1.1 Një person i punësuar në territorin e njëres palë, është subjekt i vetëm i legjislacionit të asaj pale që i përket punës së tij/saj.

1.2. Një person, i cili ka rezidencën e tij të përhershme në territorin e njëres palë dhe që ka një aktivitet në emër të tij/saj në territorin e palës tjetër ose në territorin e të dyja palëve, do të jetë subjekt i vetëm i legjislacionit të palës, në territorin e së cilës ai ka rezidencën.

2. Një person i cili është subjekt i legjislacionit të njëres Palë, por që dërgohen në territorin e palës tjetër për të punuar për më pak se 24 muaj, do të jetë subjekt i legjislacionit të palës së parë sikur ai punon në territorin e asaj pale. Periudha prej 24 muajsh mund të shtrihet deri në 60 muaj me aprovimin e mëparshëm të autoriteteve kompetente të të dyja palëve.

3. Atje ku ekuipazhi i një anijeje është subjekt i legjislacioneve të të dyja palëve pa aplikimin e dispozitave të kësaj Marrëveshjeje, ekuipazhi i punësuar në bordin e një anijeje me flamur turk i nënshtrohet legjislacionit turk, përsa i përket asaj pune, dhe ekuipazhi i punësuar në bordin e një anijeje me flamur shqiptar i nënshtrohet legjislacionit shqiptar, përsa i përket asaj pune.

4. Personat e punësuar në territorin e një pale si agjentë të qeverisë së palës tjetër do të jenë subjekt i legjislacionit të palës që e punëson, në rast se ata janë subjekt të asaj pale. Megjithatë, në rast se ata janë subjekte të palës, në territorin e së cilës ata janë punësuar ose kanë rezidencën e përhershme në atë territor, ata mund të kërkojnë aplikimin e legjislacionit të asaj pale. Kjo zgjedhje nuk do të aplikohet në mënyrë retrospektive.

5. Autoritetet kompetente të të dyja palëve mund të paraqesin ndryshime të rregullave të zbatimit për ndonjë person apo grupe me marrëveshje reciproke.

PJESA III
DISPOZITA LIDHUR ME PËRFITIMET

SEKSIONI 1
BASHKIMI I PERIUDHAVE

Neni 7

Bashkimi i periudhave të sigurimit

1. Kur njohja, ruajtja apo dhënia më pas e së drejtës për përfitim sipas legjislacionit të një prej Palëve Kontraktuese është subjekt i plotësimit të periudhës së sigurimit, institucioni kompetent i Palës Kontraktuese merr në konsideratë periudhat e sigurimit sikur ato të ishin plotësuar në bazë të legjislacionit të tyre, për aq sa këto periudha nuk përputhen.

2. Në përcaktimin e kushteve, lidhur me fillimin e punës për herë të parë, do të merren parasysh ruajtja ose njohja e së drejtës për një përfitim, periudhat e sigurimit të plotësuar sipas legjislacionit të një Pale Kontraktuese dhe data e fillimit të punës.

Neni 8

Periudhat e plotësuar sipas legjislacionit të një vendi të tretë

Kur një person nuk plotëson kushtet për të marrë një përfitim sipas legjislacionit të të dyja palëve mbi bazën e periudhave të bashkuara të sigurimit, që përcaktohen në dispozitat e nenit 7, çështja e së drejtës për përfitim do të zgjidhet duke marrë parasysh periudhat e sigurimit të plotësuar sipas legjislacionit të një vendi të tretë me të cilin të dyja Palët Kontraktuese kanë arritur një marrëveshje për sigurimet shoqërore për bashkimin e periudhave të sigurimit.

Neni 9

Zgjatja minimum e periudhave që bashkohen

Pa paragjyqime lidhur me ndonjë dispozitë tjetër të kësaj Marrëveshjeje, kur zgjatja totale e periudhave të sigurimit e plotësuar nga një person sipas legjislacionit të një Pale Kontraktuese është më pak se një vit dhe kur nuk ekziston e drejta për përfitim sipas atij legjislacioni mbi bazën e atyre periudhave, nuk mund të pretendohet që për këto periudha të jepet një përfitim nga institucioni kompetent i asaj Pale Kontraktuese në zbatim të kësaj Marrëveshjeje. Megjithatë, këto periudha do të merren në konsideratë nga Pala tjetër Kontraktuese, ndërsa përcakton të drejtën për përfitim në përputhje me legjislacionin e aplikuar.

SEKSIONI 2

PËRFITIMI PËR SËMUNDJE DHE BARRËLINDJE

Neni 10

Bashkimi i periudhave të sigurimit

Kur njohja, ruajtja ose rifitimi i së drejtës për përfitim për sëmundje ose barrë lindje sipas legjislacionit të njërit nga Palët Kontraktuese është subjekt i plotësimit të periudhave të sigurimit ose të punësimit, institucioni kompetent i njërit Palë Kontraktuese do të marrë në konsideratë periudhat e sigurimit ose punësimit të plotësuar sipas legjislacionit të Palës tjetër Kontraktuese, sikur ato të jenë plotësuar sipas legjislacionit të Palës së parë Kontraktuese.

Neni 11

Përfitimet mjekësore

1. Kur kushtet e një shqiptari të siguruar dhe që është punësuar në Turqi përkohësisht në një projekt të veçantë prej punëdhënësve të tij/saj të vazhdueshëm dhe të anëtarëve të familjes së tij/saj që banojnë me të apo të një turku të siguruar, të punësuar po ashtu në Shqipëri dhe të anëtarëve të familjes së tij/saj kërkojnë trajtim mjekësor urgjent, ata do të marrin përfitim për sëmundje ose barrë lindje, duke përfshirë edhe shtrim në spital, për llogari të Palës Kontraktuese ku është qendra kryesore e biznesit.

2. Kur kushtet e punëtorëve të regjistruar si të siguruar sipas legjislacionit të një Pale Kontraktuese dhe të anëtarëve të familjes që banojnë me ta kërkojnë trajtim mjekësor urgjent gjatë qëndrimit të tyre të përkohshëm në territorin e Palës tjetër Kontraktuese, ata do të marrin përfitime për

sëmundje dhe barrë lindje, duke përfshirë dhe shtrim në spital për llogari të Palës Kontraktuese ku ata janë të regjistruar si të siguruar.

3. Kur punëtorët e regjistruar si të siguruar sipas legjislacionit të një Pale Kontraktuese dhe anëtarët e familjes që banonjnë me ta, transferohen në territorin e Palës tjetër Kontraktuese, ndërsa marrin përfitime për sëmundje ose barrë lindje nga institucionet e sigurimeve shoqërore turke ose shqiptare, ata do të vazhdojnë t'i marrin këto përfitime. Megjithatë, përfituesi duhet të marrë autorizimin e institucionit kompetent para transferimit. Kërkesa për autorizim do të refuzohet vetëm mbi bazën e një raporti mjekësor dorëzuar atij institucioni në rast se gjendja shëndetësore e personit në fjalë nuk lejon transferimin e tij/ saj në territorin e Palës tjetër Kontraktuese.

Autorizimi mund të jepet në vazhdim, edhe nëse nuk është marrë më parë nga forca madhore.

4. Njohja e së drejtës për të përfituar do të përcaktohet në zbatim të legjislacionit të Palës Kontraktuese në territorin e së cilës është punësuar i siguruari, ndërsa anëtarët e familjes, shtrirja e përfitimeve dhe dispozitat e tyre do të përcaktohen në përputhje me legjislacionin e Palës Kontraktuese të vendbanimit të përkohshëm ose të përhershëm.

5. Anëtarët e familjes së një personi, të cilit i takon një përfitim në bazë të legjislacionit të një Pale Kontraktuese sipas së cilës ai/ajo është i/e regjistruar si i/e siguar, do të marrin përfitime mjekësore nga dega e sigurimit për sëmundje dhe barrë lindje, nëse nuk përfitojnë nga legjislacioni i Palës Kontraktuese, në territorin e së cilës ata banojnë.

6. Kur anëtarët e familjes transferohen në territorin e institucionit kompetent, ata marrin përfitime sipas dispozitave të legjislacionit të asaj Pale Kontraktuese. Kjo dispozitë aplikohet edhe në rastet kur anëtarët e familjes tashmë kanë filluar të marrin përfitime për të njëjtën rast sëmundjeje ose barrë lindjeje nga institucioni kompetent i Palës tjetër Kontraktuese para transferimit. Nëse në këtë rast përcaktohet një kohë kufi për dhënien e përfitimeve mjekësore nga legjislacioni i aplikueshëm i atij institucioni kompetent, atëherë merren në konsideratë periudhat, gjatë të cilave janë dhënë përfitimet para transferimit.

7. Shpenzimet për përfitime përballohen nga Pala Kontraktuese në të cilën personi në fjalë është regjistruar si i siguar.

Neni 12

Përfitimet shëndetësore për pensionistët

1. Kur një person, të cilit i është dhënë një pension ose përfitim në para në përputhje me legjislacionin e të dyja Palëve Kontraktuese me kusht bashkimit e periudhave të sigurimit të plotësuar në të dy Palët Kontraktuese, bashkë me familjen e tij/saj, ka fituar të drejtën e përfitimeve mjekësore sipas legjislacionit të Palës Kontraktuese në territorin e së cilës ai/ajo është rezident, përfitimet do të mbulohen nga institucioni i palës ku personi ka rezidencën dhe në përputhje me legjislacionin që ai institucion aplikon.

2. Kur një personi i është dhënë një pension ose përfitim në para sipas legjislacionit vetëm të njëjës prej Palëve Kontraktuese, dhe është rezident në territorin e Palës tjetër Kontraktuese, përfitimet mjekësore që janë njohur si e drejtë në përputhje me legjislacionin e Palës Kontraktuese përgjegjëse për pagesën e pensionit për personin e siguar dhe anëtarët e familjes së tij/saj, do të jepen nga vetë institucioni i vendit të rezidencës, në emër dhe me shpenzimet e institucionit kompetent të Palës Kontraktuese, përgjegjëse për atë pension.

3. Kur personat të cilët marrin pensione ose përfitime sipas legjislacioneve të të dyja Palëve Kontraktuese dhe ata persona që marrin pensione ose përfitime sipas legjislacionit vetëm të një prej Palëve Kontraktuese, si dhe anëtarët e familjeve të tyre që banojnë me ta marrin rezidencë të përkohshme në territorin e Palës tjetër Kontraktuese, kur kushtet e tyre do të kërkojnë një trajtim urgjent, ata do të marrin përfitime mjekësore me shpenzimet, në rastin e parë, të institucionit kompetent të palës ku janë rezidentë të përhershëm dhe, në rastin fundit, të institucionit kompetent të palës përgjegjëse për pagesën e pensionit.

4. Njohja e së drejtës për këto përfitime, për ata të cilët marrin pensione nga të dyja palët, do të vendoset në përputhje me legjislacionin e Palës Kontraktuese në territorin e së cilës përfituesi është rezident i përhershëm, dhe në rastin kur përfituesi merr pension vetëm nga njëra palë, do të vendoset në përputhje me legjislacionin e asaj Pale Kontraktuese. Hapësira, kohëzgjatja dhe mënyra e dhënies së përfitimeve do të përcaktohen në përputhje me legjislacionin e vendit në territorin e të cilit

përfituesi është rezident.

Neni 13

Përfitimet kryesore shëndetësore dhe përfitimet e para

1. Dhënia e përfitimeve mjekësore jetësore për ata që kanë fituar të drejtën e përfitimit mjekësor në përputhje me nenet 11,12/2-3 të kësaj Marrëveshjeje, do të kushtëzohet nga autorizimi i institucionit kompetent për këtë qëllim, me përjashtim të rasteve të një emergjence absolute.

2. Pagesa e përfitimeve në para (shpërblim ditor) do të bëhet në përputhje me legjislacionin e institucionit ku personi në fjalë është regjistruar.

Neni 14

Rimbursimi i kostos së përfitimeve shëndetësore

Shpenzimet për kujdes shëndetësor, të dhëna për rastet e parashikuara nga nenet 11,12,13,15,18,19 dhe 20 të kësaj Marrëveshjeje, do të rimbursohen nga institucioni ku personi në fjalë është regjistruar në institucionin kompetent, i cili do të japë përfitimet sipas procedurave që do të përcaktohen nga Marrëveshja Administrative.

Neni 15

Përfitimet për barrë lindje

Kur personi i siguruar ose një nga anëtarët e familjes së tij fiton të drejtën e përfitimit për barrë lindje sipas legjislacionit të një ose të të dyja Palëve Kontraktuese, do të aplikohen vetëm dispozitat e legjislacionit të vendit ku personi kalon periudhën e barrë lindjes, duke marrë parasysh, kur është e nevojshme, periudhat e sigurimit që do të bashkohen sipas nenit 10.

Përfitimet mjekësore për një person, që ka fituar të drejtën e përfitimit për barrë lindje, do të jepen sipas kërkesave në përputhje me nenet 11,12 dhe 13 të kësaj Marrëveshjeje.

SEKSIONI 3

SHPENZIME PËR FUNERALET

Neni 16

1. Kur një person i regjistruar si i siguruar në bazë të legjislacionit të njëjës prej Palëve Kontraktuese vdes në territorin e palës tjetër, ai/ajo do të fitojë të drejtën e përfitimit të shpenzimeve funerale sikur ai/ajo të ketë vdekur në territorin e palës ku ai/ajo është siguruar.

2. Kur në aplikimin e kësaj Marrëveshjeje, dispozita për shpenzimet për funerale sipas legjislacionit të të dyja Palëve Kontraktuese është e lejueshme, do të jepet sipas legjislacionit të Palës Kontraktuese në territorin e së cilës ka ndodhur vdekja.

3. Kur vdekja ndodh jashtë territorit të të dyja Palëve Kontraktuese, grantet për shpenzimet funerale do të jepen sipas legjislacionit të Palës Kontraktuese, në bazë të legjislacionit të së cilës i vdekuri është regjistruar si i siguruar së fundi.

4. Kur në kohën e vdekjes, periudha e sigurimit për të fituar të drejtën e marrjes së këtij përfitimi nuk është plotësuar, periudhat e sigurimit të plotësuara në të kaluarën në territorin e Palës tjetër Kontraktuese, do të merren parasysh në mënyrë që të plotësojnë periudhat e plotësuara në territorin e palës së parë.

SEKSIONI 4

PËRFITIM INVALIDITETI, PENSION PLEQËRIE DHE PAGESË NË RAST VDEKJEJE

Neni 17

Llogaritja e masës së përfitimit që duhet të jepet

1. Kur personi fiton të drejtën për pension sipas legjislacionit vetëm të njërës Palë Kontraktuese, një pension i vetëm do të akordohet, pa marrë parasysh periudhat e sigurimit të plotësuar në Palën tjetër Kontraktuese.

2. Kur dhënia e së drejtës për një pension të vetëm sipas legjislacionit vetëm të njërës prej Palëve Kontraktuese nuk është e lejueshme, por një e drejtë për pension mund të jepet vetëm duke marrë parasysh periudhat e plotësuar sipas neneve 7 dhe 8 të kësaj Marrëveshjeje, dispozitat e mëposhtme do të aplikohen:

2.1 Në llogaritjen e masës së pensionit, Instituti i Sigurimeve Shoqërore i secilës Palë Kontraktuese do të marrë parasysh periudhat e mbedhura të sigurimit, sikur këto periudha të ishin plotësuar vetëm sipas legjislacionit të vet.

2.2 Institucioni kompetent, atëherë, përcakton masën e pensionit që duhet të jepet duke aplikuar raportin midis periudhave të sigurimit të plotësuar sipas legjislacionit të të dyja Palëve Kontraktuese me masën e llogaritur teorikisht sipas nënparagrafit 2.1 të këtij neni.

3. Në zbatim të kësaj Marrëveshjeje duhet të merren parasysh dispozitat e legjislacionit të të dyja Palëve Kontraktuese që përcaktojnë reduktimin, ndërprerjen ose heqjen e pensionit.

SEKSIONI 5

AKSIDENTET NË PUNË DHE SËMUNDJET PROFESIONALE

Neni 18

Përfitimet në lidhje me aksidentet në punë

1. Rritjet dhe shtesat e granteve të dhëna për aksidente në punë, sipas legjislacionit të secilës prej Palëve Kontraktuese, do të vazhdojnë të paguhen pasi personat e interesuar transferohen në territorin e Palës tjetër Kontraktuese.

2. Kur një person që ka pësuar aksident në punë ose vuan nga sëmundje profesionale në territorin e njërës prej Palëve Kontraktuese, transferon rezidencën e tij/saj në territorin e Palës tjetër Kontraktuese, në vijim të marrjes së përfitimeve të dhëna gjatë periudhës së paaftësisë së përkohshme, ai/ajo do të vazhdojë t'i marrë këto përfitime me autorizim të institucionit kompetent para largimit.

Kur kushtet e personit që ka pësuar aksident në punë ose vuan nga sëmundje profesionale bëjnë të domosdoshme autorizimin në datën e skadencës, kjo zgjatet deri sa personi të shërohet, duke iu nënshtruar komisionit mjekësor dhe lejes së institucionit kompetent.

3. Kur gjendja e personit të aksidentuar në punë ose që vuan sëmundje profesionale, keqësohet në vijim të transferimit të rezidencës së tij/saj në territorin e Palës tjetër ai/ajo që fiton të drejtën për kujdes shëndetësor të dhënë në raste aksidentesh në punë, me kusht që personi të marrë autorizimin e institucionit në të cilin ai/ajo është regjistruar, në datën e ndodhjes së aksidentit ose të përcaktimit fillestar të diagnozës.

4. Kujdesi shëndetësor i përcaktuar në nënparagrafin 2 dhe 3 të këtij neni do të jepet nga institucioni i vendit ku personi ka pasur rezidencën e fundit dhe në përputhje me dispozitat e legjislacionit të aplikueshëm këtu në lidhje me hapësirën dhe mënyrën e dhënies së këtij kujdesi. Përsa i përket rasteve të treguara në nënparagrafin 2 të këtij neni, përfitimet në para (shpërblime ditore) jepen nga institucioni në të cilin personi është regjistruar dhe në përputhje me legjislacionin e aplikueshëm për të.

5. Shpenzimet e përfitimeve të dhëna në rastet e parashikuara në nënparagrafët 2 dhe 3 të këtij neni do të mbulohen nga institucioni në të cilin punëtori është regjistruar. Mënyra e pagimit të shpenzimeve për kujdes shëndetësor nga institucioni në të cilin punëtori është regjistruar, institucionit në vendin e fundit të rezidencës, përcaktohet nga Marrëveshja Administrative.

6. Për situatat e përshkruara në nënparagrafët 2 dhe 3 të këtij neni, dhënia e pajisjeve të rëndësishme dhe përfitimeve mjekësore, siç tregohet në aneksin e Marrëveshjes Administrative, do të kushtëzohen nga autorizimi i institucionit kompetent për këtë qëllim, me përjashtim të rasteve të emergjencës.

7. Në përcaktimin e shkallës së invaliditetit, si pasojë e një aksidenti në punë ose sëmundjeje profesionale në përputhje me legjislacionin e një Pale Kontraktuese, do të merret parasysh çdo aksident ose sëmundje e mëparshme sipas legjislacionit të palës tjetër, sikur ato të kenë ndodhur dhe të jenë shfaqur sipas legjislacionit të palës së parë.

Neni 19

Përfitime në lidhje me sëmundjet profesionale

1. Kur personi me sëmundje profesionale ka punuar në territorin e të dyja palëve në punë që mund të shkaktojnë të tilla sëmundje, përfitimet që kërkohen nga i siguruari ose personat e varur prej tij/saj do të caktohen në përputhje me legjislacionin e palës, në territorin e së cilës aktiviteti në fjalë është kryer, me kusht që kërkesat e këtij legjislacioni të plotësohen.

2. Kur legjislacioni i një prej palëve kushtëzon të drejtën e përfitimeve për sëmundje profesionale me diagnozën e vet fillestare në territorin e vet, ky kusht do të plotësohet, nëse sëmundja diagnostikohet së pari në territorin e Palës tjetër Kontraktuese.

3. Rregullat e mëposhtme do të aplikohen kur gjendja e personit që është trajtuar sipas legjislacionit të një pale për sëmundje profesionale keqësohet gjatë kohës kur ai/ajo është rezident në territorin e palës tjetër.

3.1 Kur personi nuk ka punuar në territorin në të cilin ai/ajo është aktualisht i angazhuar në një punë, që ka shkaktuar sëmundjen profesionale ose keqësimin e saj, institucioni i palës së parë në të cilën personi është regjistruar do të realizojë dhënien e përfitimeve sipas legjislacionit të vet, duke marrë parasysh shkallën e keqësimit.

3.2 Kur personi ka punuar në territorin në të cilin është aktualisht i angazhuar në një punë, që ka shkaktuar sëmundjen profesionale ose ka keqësimin e saj, institucioni i palës së parë në të cilën personi është regjistruar do të realizojë dhënien e përfitimeve sipas legjislacionit të vet, pa marrë parasysh shkallën e keqësimit. Institucioni i palës në rezidencën aktuale do të japë përfitim suplementar, masa e të cilit është e barabartë me diferencën midis masës që duhet të llogaritet sipas legjislacionit të vet, duke marrë parasysh shkallën e acarimit dhe shumën për t'u llogaritur sikur të ishte rasti që sëmundja profesionale të ketë ndodhur në territorin e vet para acarimit.

SEKSIONI VI

KONTROLI ADMINISTRATIV DHE MJEKËSOR

Neni 20

1. Kur personat të konsideruar nga legjislacioni i një pale si të papërshtatshëm për punë për shkak të invaliditetit, aksidentit në punë ose sëmundjes profesionale janë rezident në territorin e palës tjetër, kontrollet administrative dhe mjekësore që zbulojnë shkallën e invaliditetit të tyre në mënyrë që të mundësohet vazhdimësia e së drejtës për sigurim shoqëror, do të kryhen nga institucioni kompetent i palës së fundit me kërkesë të institucionit të palës së parë.

Megjithatë institucioni kompetent i palës së parë do të rezervojë të drejtën e rikontrollimit të personit nga një specialist ose në vendin ku personi është rezident, ose në vendin e vet. Në rastin e fundit, shpenzimet e udhëtimit dhe qëndrimit mbulohen nga institucioni që kërkoi riekzaminimin.

2. Shpenzimet e riekzaminimit paguhen nga institucioni që e kërkoi atë, në përputhje me metodën dhe parimet e përcaktuara në Marrëveshjen Administrative.

PJESA IV

DISPOZITA ADMINISTRATIVE DHE TË PËRGJITHSHME

Neni 21

Rregullimi administrativ

Një Marrëveshje e Përgjithshme Administrative, që arrihet midis autoriteteve kompetente të palëve, do të përcaktojë parimet e kërkuara për zbatimin e kësaj Marrëveshjeje dhe në veçanti, ato që kanë lidhje me dispozitat që përmbajnë referenca të qarta për Marrëveshjen Administrative. Institucionet kompetente ndërlidhëse të palëve do të përcaktohen nga kjo Marrëveshje Administrative.

Në zbatim të metodave dhe parimeve, format përkatëse, të cilat do të përcaktohen reciprokisht nga palët, do t'i aneksohen kësaj Marrëveshjeje të Përgjithshme Administrative ose ku është e nevojshme, një Marrëveshje Administrative shtesë.

Neni 22

Shkëmbimi i informacionit dhe asistenca reciproke

1. Autoritetet dhe institucionet kompetente përgjegjëse për zbatimin e kësaj Marrëveshjeje:

1.1 Do t'i komunikojnë njëra-tjetrës, për sa kohë e lejon legjislacioni i tyre, të gjithë informacionin për masat e marra prej tyre për aplikimin e kësaj Marrëveshjeje.

1.2 Do të asistojnë njëra-tjetrën në përcaktimin dhe dhënien e së drejtës që rrjedh nga aplikimi i kësaj Marrëveshjeje ose nga legjislacioni sipas të cilit kjo Marrëveshje aplikohet, sikur kjo të ishte një çështje e aplikimit të legjislacionit të tyre.

1.3 Do t'i komunikojnë njëra-tjetrës, në kohën më të afërt të përshtatshme, të gjithë informacionin për masat e marra prej tyre për aplikimin e Marrëveshjes ose për amendamentet në legjislacionin kombëtar për sa kohë që këto ndryshime kanë efekt në zbatimin e dispozitave të kësaj Marrëveshjeje.

2. Ndihma e dhënë sipas paragrafit 1, nënparagrafit 1.2 të këtij neni, do të jetë falas, nëse nuk përcaktohet ndryshe në Marrëveshjen Administrative, së cilës i referohemi në nenin 21 të kësaj Marrëveshjeje për qëllim rimbursimi të kategorive të caktuara të shpenzimeve. Institucioni kompetent i një pale do të tregojë masën që duhet të paguhet me monedhën e palës së fundit, ndërsa i komunikon palës tjetër kërkesë për pagesë.

3. Nëse nuk përcaktohet ndryshe në legjislacionin e një pale, çdo informacion për një individ, i komunikuar në përputhje me dhe për qëllimin e kësaj Marrëveshjeje për palën tjetër nga pala tjetër, do të jetë konfidencial dhe do të përdoret vetëm për qëllime të zbatimit të kësaj Marrëveshjeje dhe legjislacionit sipas të cilit kjo Marrëveshje aplikohet.

Neni 23

Përfjashtimi ose reduktimi nga taksat, tatimet dhe shpenzimet

1. Reduktimi ose përfjashtimi nga taksat, tatimet, shpenzimet konsullore dhe kostot administrative, të përcaktuara nga legjislacioni i një pale, për nxjerrjen e një certifikate ose dokumenti, të kërkuar nga legjislacioni i asaj pale, do të aplikohet për certifikatat apo dokumentet e kërkuara nga legjislacioni i palës tjetër.

2. Të gjitha dokumentet formale të kërkuara për qëllim aplikimi të kësaj Marrëveshjeje do të përfjashtohen nga autenticiteti i autoriteteve diplomatike dhe konsullore.

Neni 24

Gjuha që përdoret në komunikim

Për qëllimet e aplikimit të kësaj Marrëveshjeje, autoritetet dhe institucionet kompetente të palëve do të komunikojnë direkt në gjuhën zyrtare të secilës palë.

Neni 25

Dorëzimi i kërkesave, deklarimeve dhe apelet

1. Çdo deklaratë, kërkesë ose apelim, në lidhje me përcaktimin e një të drejte për përfitim, e cila për qëllimet e legjislacionit të një pale i është nënshtruar autoritetit ose institucionit kompetent të asaj pale, brenda limiteve ligjore kohore, do të konsiderohet sikur t'i ishte nënshtruar autoritetit ose institucionit kompetent të palës tjetër. I njëjti parim është i aplikueshëm edhe për peticionet, deklaratat, apeliemet për çështje të ndryshme.

2. Nga data e hyrjes në fuqi e kësaj Marrëveshjeje, çdo kërkesë për përfitim, sipas legjislacionit të një palë, do të konsiderohet si pretendim për përfitimin përkatës sipas legjislacionit të Palës tjetër, me kusht që aplikuesi:

2.1 të ketë treguar në peticionin e tij/saj që pretendimi i tij/saj është gjithashtu i përkueshëm sipas legjislacionit të palës tjetër ose

2.2 të ketë dhënë informacion dhe dokumente që tregojnë periudha të besueshme të sigurimit

sipas legjislacionit të palës tjetër.

Dispozitat e mësipërme nuk do të aplikohen nëse aplikanti kërkon qartë në petitionin e tij/saj shtyrjen e vendimit në lidhje me dhënien e së drejtës.

3. Në rastet ku dispozitat e paragrafëve 1 dhe 2 të këtij neni aplikohen, autoriteti ose institucioni kompetent, që pranon pretendimin, deklarimin ose apelimin, ia kalon atë pa vonesë autoritetit ose institucionit kompetent të palës tjetër.

Neni 26

Pagimi i përfitimeve

Institucioni kompetent i një pale mund të zgjedhë të shkarkojë detyrimin e vet që rrjedh nga aplikimi i kësaj Marrëveshjeje, në monedhën e palës së dytë.

Neni 27

Zgjidhja e mosmarrëveshjeve

1. Autoritetet kompetente të Palëve Kontraktuese përpiqen të bien dakord për ndryshimet që rrjedhin nga interpretimi ose aplikimi i kësaj Marrëveshjeje nëpërmjet negociatave.

2. Nëse ndonjë mosmarrëveshje nuk zgjidhet në këtë mënyrë brenda një periudhe gjashtëmuajore, të dyja palët i drejtohen arbitrazhit, i cili do të ngrihet duke ndjekur hapat e mëposhtme:

2.1 Çdo Palë Kontraktuese delegon një person arbitër brenda një muaji nga marrja e njoftimit për zgjidhjen e mosmarrëveshjes nga arbitrazhi. Të dy personat e ngarkuar për arbitrazh delegojnë një arbitër të tretë që nuk duhet të jetë bashkëkombas i palëve, brenda dy muajve nga data kur pala që ka caktuar më vonë arbitrin e vet ka njoftuar palën tjetër për këtë takim.

2.2 Kur secila nga Palët Kontraktuese nuk arrin të caktojë arbitrin e vet brenda periudhës së përcaktuar, pala tjetër mund t'i kërkojë Presidentit të Gjykatës Europiane për të Drejtat e Njeriut të realizojë takimin e kërkuar. Një procedurë e njëjtë mund të ndiqet, nëse të dy arbitrat nuk bien dakord për caktimin e arbitrit të tretë.

2.3 Nëse Presidenti i Gjykatës Europiane për të Drejtat e Njeriut është bashkëkombas i një Pale Kontraktuese, detyrat që i atribuohen atij/asaj sipas këtij neni i kalohen Zëvendës-presidentit të Gjykatës ose anëtarit më të lartë të kësaj gjykate, i cili nuk është bashkëkombas i asnjërës prej palëve.

3. Gjykata e arbitrazhit jep verdiktin e vet me shumicë votash. Vendimi i arbitrazhit është i detyrueshëm për të dyja Palët Kontraktuese. Secila Palë Kontraktuese merr përsipër shpenzimet për arbitrin që cakton. Pjesa tjetër e shpenzimeve do të përballohet në mënyrë të barabartë nga të dyja Palët Kontraktuese. Gjykata e arbitrazhit do të përcaktojë rregullat e saj të procedurës.

PJESA V

DISPOZITA KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE

Neni 28

Dispozitat kalimtare

1. Çdo periudhë sigurimi e plotësuar në legjislacionin e secilës palë, përpara datës së hyrjes në fuqi të kësaj Marrëveshjeje, duhet të merret parasysh për qëllim të përcaktimit të të drejtave të dala nga kjo Marrëveshje.

2. Asnjë dispozitë e kësaj Marrëveshjeje nuk do të japë të drejta për ndonjë periudhë përpara hyrjes në fuqi.

3. Sipas dispozitave të paragrafit 2 të këtij neni, çdo përfitim, përveç pagesës së menjëhershme, në lidhje me raste të datuara përpara hyrjes në fuqi të kësaj Marrëveshjeje, do të bëhet i pagueshëm, që nga data e hyrjes në fuqi e kësaj Marrëveshjeje.

Neni 29

Hyrja në fuqi dhe shtrirja e kësaj Marrëveshjeje

1. Secila palë do të informojë palën tjetër, rreth veprimeve që ka marrë në lidhje me legjislacionin e saj me qëllim sjelljen në fuqi të kësaj Marrëveshjeje. Marrëveshja do të hyjë në fuqi ditën e parë të muajit të dytë pas muajit në të cilin janë shkëmbyer instrumentet e ratifikimit.

2. Kjo Marrëveshje do të denoncohet nga njoftimi i bërë prej secilës palë. Denoncimi do të jetë i vlefshëm në fund të gjashtë muajve nga data e njoftimit.

3. Nëse Marrëveshja priset, çdo e drejtë për përfitim e fituar nga një person në përputhje me dispozitat e kësaj Marrëveshjeje do të ruhet dhe bisedimet do të zhvillohen për caktimin e çdo të drejte, përveç atyre të fituara nga këto dispozita. Në rastin kur palët nuk arrijnë në Marrëveshje, mosmarrëveshjet do të zgjidhen në pajtim me nenin 27.

Kjo Marrëveshje është bërë në Tiranë, më 15 korrik 1998, në dy kopje origjinale në gjuhët shqipe, turke dhe angleze. Në rast paqartësish në interpretim do të merret për bazë teksti në gjuhën angleze.

PËR QEVERINË E REPUBLIKËS SË
SHQIPËRISË
Ass. Prof. Dr. ANASTAS ANGJELI

MINISTËR I PUNËS DHE ÇËSHTJEVE
SOCIALE

PËR QEVERINË E REPUBLIKËS SË
TURQISË
Prof. Dr. NAMI ÇAGAN

MINISTËR I PUNËS DHE I SIGURIMIT
SHOQËROR